

MAGYARORSZÁG (KÁRPÁT-MEDENCE) FÖLDRAJZA 1

FÖLDRAJZ ALAPSZAK
(NAPPALI MUNKAREND)

TANTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓS DOSSZIÉ

MISKOLCI EGYETEM
MŰSZAKI FÖLDTUDOMÁNYI KAR
FÖLDRAJZ-GEOINFORMATIKA INTÉZET

Miskolc, 2018

TARTALOMJEGYZÉK

1. Tantárgyleírás
2. Tantárgytematika (óraóra lebontva)
3. Minta zárthelyi
4. Vizsgakérdések
5. Egyéb követelmények

1. TANTÁRGYLEÍRÁS

Tantárgy neve: Magyarország (Kárpát-medence) földrajza 1. Tárgyfelelős: Dr.Elekes Tibor	Tantárgy kódja: MFKFT6303 Tárgyfelelős tanszék/intézet: Földrajz-Geoinformatika Intézet
Javasolt félév: 3.	Előfeltételek: MFKFT6201, MFKFT6203
Óraszám/hét (ea+gyak): 2+2	Számonkérés módja (a/gy/v): aláírás és vizsga
Kreditpont: 4	Tagozat: nappali
Tantárgy feladata és célja: A Kárpátok és a Kárpát-medence, ezen belül Magyarország természeti adottságainak átfogó és alapos megismerése. A táj képében tükröződő természeti tényezők, a földtani szerkezettől a domborzaton, az éghajlaton és a vízhálózaton át az élővilágig, a kárpáti hegységkeret és a medencebelső kapcsolatrendszerét, egymásrautaltságát hangsúlyozza. A Kárpátok és Kárpát-medence tájegységeinek komplex természetföldrajzi bemutatása során kirajzolódnak az egyes régiók földrajzi adottságai, a természeti tényező, a települések és a gazdasági térszerkezet közti kapcsolathálózat. A hallgatók képessé válnak fölismerni az általános földrajzi diszciplínák alapvető összefüggéseit természet -, társadalom-, valamint részben a regionális földrajzi területen, ismerik a földrajzi szakterülettel kapcsolatos természeti folyamatok alapvető működési elveit. A tanulmányozott terület sajátos természeti tényezőinek megismerése mellett fontos a nagy- és középtáji sajátosságok rendszerezése, a társadalmi, gazdasági, regionális sajátosságokra történő utalással. A tárgy, túlnyomórészt természetföldrajzi ismeretei alapot képeznek a következő félévben Magyarország, illetve a Kárpát-medence társadalomföldrajzi ismereteinek elsajátításához.	
Fejlesztendő kompetenciák: tudás: Ismeri az általános földrajzi diszciplínák alapvető összefüggéseit természet-, társadalom-, valamint részben regionális földrajzi területen. Rendelkezik elméleti és gyakorlati természet- és társadalom-földrajzi alapismeretekkel. Ismeri a természeti és az ezekkel összefüggésben lévő antropogén folyamatok törvényszerűségeit. képesség: Képes az általános földrajzi diszciplínák alapvető összefüggéseit természet-, társadalom-, valamint részben regionális földrajzi területen meglévő összefüggések átlátására. attitűd: Együttműködő, kapcsolatteremtő attitűd jellemzi, a kommunikációs problémamegoldást részesíti előnyben. A megszerzett földrajzi ismeretei alkalmazásával törekszik a megfigyelhető földrajzi jelenségek minél alaposabb megismerésére, törvényszerűségeinek leírására, megmagyarázására. autonómia és felelősség: Elvégzett szakmai munkájáért felelősséget vállal.	
Tantárgy tematikus leírása: 1. ea. Magyarország és a Kárpát-medence földrajzi elhelyezkedése, földtani fölépítése, nagytájai, éghajlati adottságai. 1. gy. Magyarország és a Kárpát-medence nagy- és középtájai, földrajzi elhelyezkedésük. 2. ea. Felszíni és felszínalatti vizek, életföldrajzi adottságok, talajviszonyok. 2. gy. A természeti adottságok térbeli sajátosságai. 3. ea. Északnyugati- és Északkeleti-Kárpátok (általános). 3. gy. Északnyugati- és Északkeleti-Kárpátok (hegyvonulatok, hegységközi medencék). 4. ea. Keleti-Kárpátok (általános). 4. gy. Keleti-Kárpátok (hegyvonulatok, hegységközi medencék). 5. ea. Déli-Kárpátok (általános). 5. gy. Déli-Kárpátok (hegyvonulatok, hegységközi medencék). 6. ea. Erdélyi-medence (általános). 6. gy. Erdélyi-medence (tájegységek). 7. ea. Erdélyi-középhegység (szigethegység).	

7. gy. Erdélyi-középhegység (hegyvonulatok, hegységközi medencék)
8. ea. Alföld, Tiszántúl, Felső-, Közép- és Alsó-Tiszavidék, Duna-Tisza-köze (földtan, középtájak).
8. gy. Alföld, Tiszántúl, Felső-, Közép- és Alsó-Tiszavidék, Duna-Tisza-köze (tájegységek)
9. ea. Dunamenti-síkság, Mezőföld, Dráva- és Szávamelléki-síkság (földtan, középtájak).
9. gy. Dunamenti-síkság, Mezőföld, Dráva- és Szávamelléki-síkság (tájegységek).
10. ea. Dunántúli-középhegység (általános).
10. gy. Dunántúli-középhegység (hegységek, tájak).
11. ea. Dunántúli-dombság, Nyugat-magyarországi peremvidék (általános).
11. gy. Dunántúli-dombság Nyugat-magyarországi peremvidék (tájegységek).
12. ea. Kisalföld-medencéje (általános).
12. gy. Kisalföld tájai.
13. ea. Északi-középhegység (általános).
13. gy. Északi-középhegység (hegységek, tájak).
14. ea. A félév során elsajátított ismeretek összegzése.
14. gy. Összefoglaló gyakorlatok.

Félévközi számonkérés módja:

A gyakorlatokon való részvétel kötelező, a maximális hiányzás 3 alkalom lehet. A gyakorlati feladatok, a 6 munkatérkép megfelelő teljesítése (a 6 térkép egyenként 3 hibahatáron belüli teljesítés) az aláírás feltétele és 20%-ban beleszámít a vizsgajegybe. A vizsgajegy az órán végzett szóbeli munkában jelentkező aktivitásból (10%), a gyakorlati feladatok teljesítéséből (20%), valamint a félév végi vizsgajegyből (70%) tevődik össze. A vizsga topográfiai ismeretek ellenőrzésével indul. A sikeres ellenőrzést a Kárpát-medence jelentősebb domborzati és vízföldrajzi elemeinek, Magyarország közép- és kistájainak hármas hibahatáron belüli ismerete, térképi beazonosítása jelenti. A vizsga során fontos, hogy a hallgató képes legyen fölismerni az általános földrajzi diszciplínák alapvető összefüggéseit a természet-, társadalom-, valamint részben a regionális földrajz területén, bizonyítania kell a földrajzi problémák fölismerésének, megfogalmazásának készségét. A hallgatónak ismernie kell a természetföldrajz alapfogalmait, kifejezéseit, folyamatait.

Értékelési határok:

- > 85%: jeles;
- 75 – 84%: jó;
- 63 – 74%: közepes;
- 50 – 62%: elégséges;
- < 50%: elégtelen.

Kötelező irodalom:

- Dövényi Z. (szerk.) 2012: A Kárpát-medence földrajza. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1351p.
- Kocsis K. Schweitzer F. 2009. Hungary in Maps, HAS, Budapest, 211p.
- Mezősi G. 2011: Magyarország természetföldrajza. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Bulla B. – Mendöl T. 1999. (1947): A Kárpát-medence földrajza, Kisebbségkutatás könyvek, Budapest, 420p.

Ajánlott irodalom:

- Karátson D. (főszerk.) 2002: Magyarország földje. Kitekintéssel a Kárpát-medence egészére. Magyar Könyvklub, Budapest.
- Mezősi G. 2017: The Physical Geography of Hungary. Springer, 334p.
- Mészáros R. – Schweitzer F. (szerk.) 2002: Föld, víz, levegő. MTA Társadalomkutató Központ, Kossuth Kiadó, Budapest, 511p.
- Magyarország atlasza. 2003. Cartographia Kiadó, Budapest, 132p

2. TANTÁRGYTEMATIKA

IDŐPONT	ELŐADÁS
09. 12.	Magyarország és a Kárpát-medence földrajzi elhelyezkedése, földtani fölépítése, nagytájai, éghajlati adottságai.
09. 19.	<i>Sportnap.</i>
09. 26.	Felszíni és felszínalatti vizek, életföldrajzi adottságok, talajviszonyok.
10. 03.	Északnyugati- és Északkeleti-Kárpátok (általános).
10. 10.	Keleti-Kárpátok (általános).
10. 17.	Déli-Kárpátok (általános).
10. 24.	Erdélyi-medence (általános).
10. 31.	Erdélyi-középhegység (szigethegység).
11. 07.	Alföld, Tiszántúl, Felső-, Közép- és Alsó-Tiszavidék, Duna-Tisza-köze (földtan, középtájak).
11. 14.	Dunamenti-síkság, Mezőföld, Dráva- és Szávamelléki-síkság (földtan, középtájak).
11. 21.	Dunántúli-középhegység (általános).
11. 28.	Dunántúli-dombság, Nyugat-magyarországi peremvidék (általános). Kisalföld-medencéje (általános).
12. 05.	Északi-középhegység (általános).
12. 12.	A félév során elsajátított ismeretek összegzése.

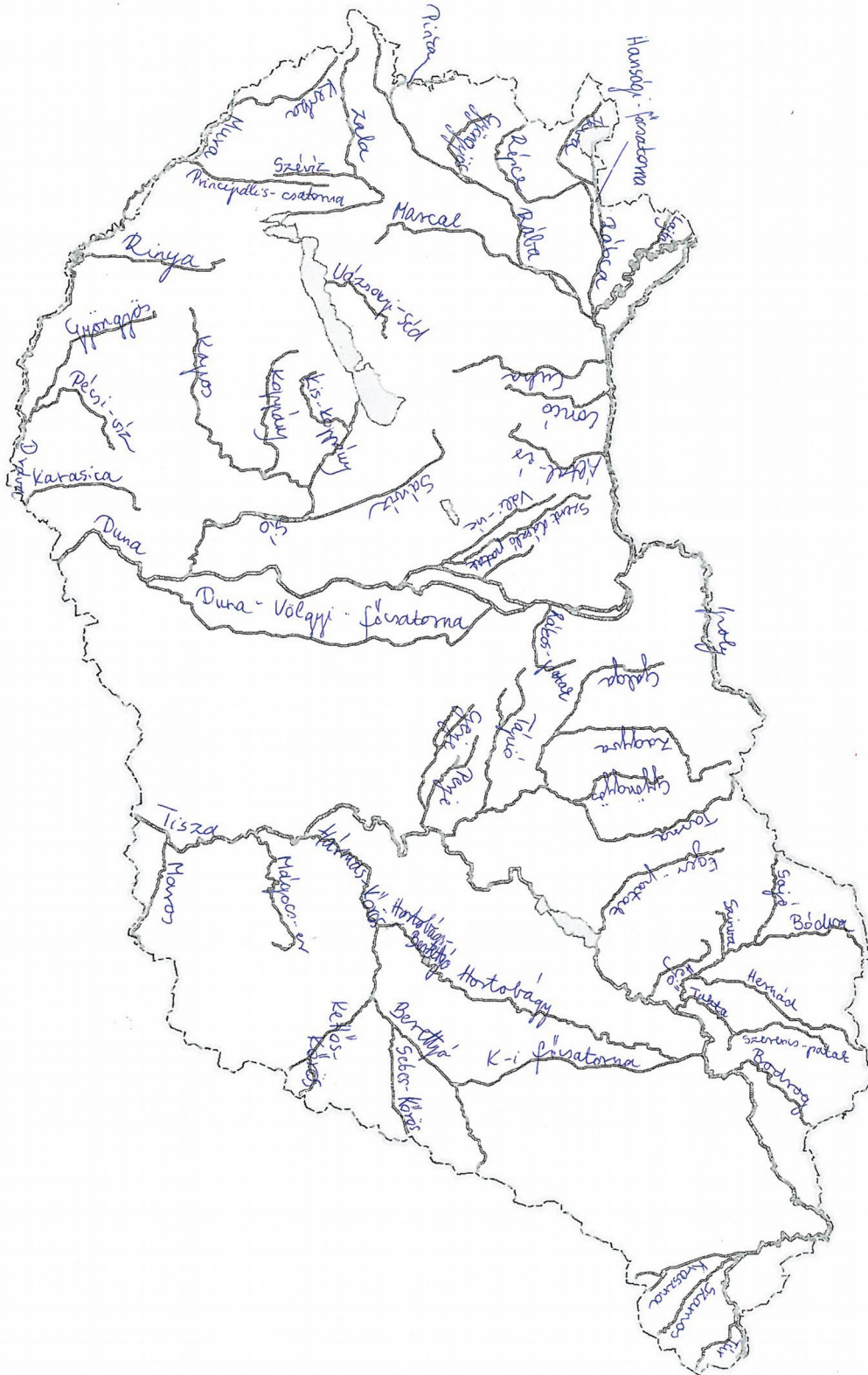
IDŐPONT	GYAKORLAT
09. 13.	Magyarország és a Kárpát-medence nagy- és középtájai, földrajzi elhelyezkedésük.
09. 20.	A természeti adottságok térbeli sajátosságai.
09. 27.	Északnyugati- és Északkeleti-Kárpátok (hegyvonulatok, hegységközi medencék).
10. 04.	Keleti-Kárpátok (hegyvonulatok, hegységközi medencék).
10. 11.	Déli-Kárpátok (hegyvonulatok, hegységközi medencék).
10. 18.	Erdélyi-medence (tájegységek).
10. 25.	Erdélyi-középhegység (hegyvonulatok, hegységközi medencék)
10. 31.	Alföld, Tiszántúl, Felső-, Közép- és Alsó-Tiszavidék, Duna-Tisza-köze (tájegységek)
11. 01.	<i>Szünet.</i>
11. 15.	Dunamenti-síkság, Mezőföld, Dráva- és Szávamelléki-síkság (tájegységek). Dunántúli-középhegység (hegységek, tájak).
11. 22.	Dunántúli-dombság Nyugat-magyarországi peremvidék (tájegységek).
11. 29.	Kisalföld tájai.
12. 06.	Északi-középhegység (hegységek, tájak).
12. 13.	Összefoglaló gyakorlatok.

3. MINTA ZÁRTHELYI DOLGOZAT

Kérdések, feladatok:

Írja be Magyarország vízfolyásait a mellékelt vízrajzi térképre !

Megoldás:

4. VIZSGAKÉRDÉSEK

1. A Kárpát-medence tájbeosztása, tájtagolódás.
2. Egy természetföldrajzi tényező Kárpát-medencei sajátosságainak jellemzése.
3. Egy Kárpát-medencei természetföldrajzi tájegység jellemzése.
4. Egy magyarországi természetföldrajzi tájegység jellemzése.

5. EGYÉB KÖVETELMÉNYEK

A gyakorlati feladatok teljesítése.